

Girlfight

Girlfight är en film om att ifrågasätta könsroller och envist tro på sin inre röst. Den faller in i en filmtradition där boxningen är en biljett till frihet, framgång och välstånd. En amerikansk dröm med feministiska förtecken.

Rekommenderad från åk 8

En filmhandledning av
LOUISE LAGERSTRÖM

Handling

Diana är sjutton år och lever med sin pappa och sin bror Tiny i ett "project", ett nedgången kommunalt bostadskomplex i Brooklyn. I skolan har hon gjort sig känd som en bråkmakerska och hotas av relegering. Hemförhållandena är ansträngda sedan modern gått bort och fadern inte visar något större intresse för sina barn. Tiny skickas motvilligt till boxningslektioner trots att han hellre vill gå på konstskola och Diana som inte har "vanliga" tjeintressen har svårt att hitta sin plats i tillvaron.

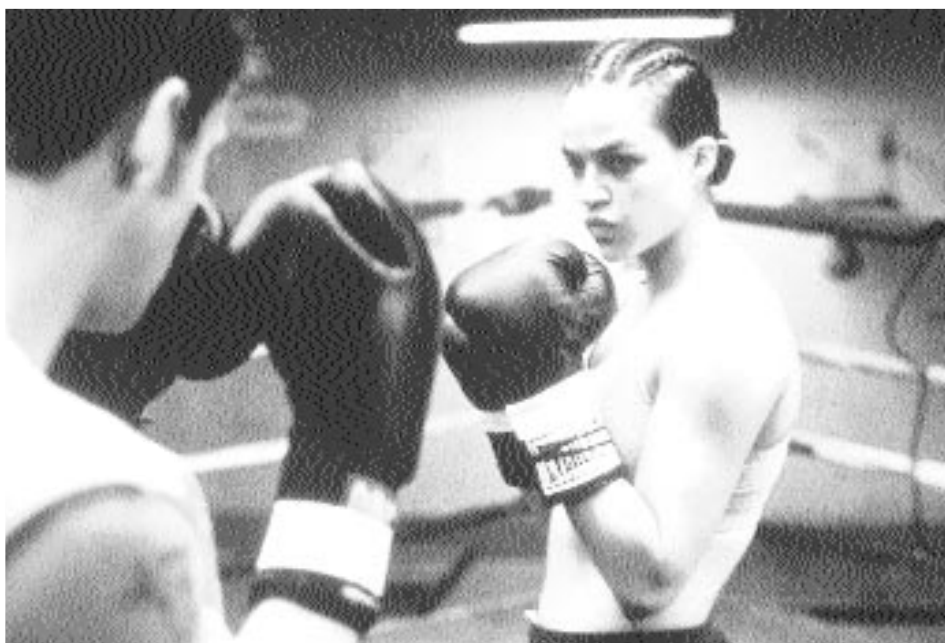
När hon en dag kommer ner i boxningslokalen ser hon brodern få stryk i ringen. Hon blir så upprörd att hon rusar upp och slår till hans motståndare. Från och med den stunden har hon bestämt sig för att det är boxas hon vill.

Hon bönar och ber tränaren Hector att ta sig an henne. Men denne anser att tjejer inte har i ringen att göra och betonar att hon dessutom inte har råd. Diana lyckas till slut övertala honom och med pengar stulna ur pappans byrålåda börjar hon olovandes att ta lektioner. Tiny är inte glad över att hon fört pappan bakom ljuset men inser att systemen inte går att stoppa.

Diana har mycket energi och underkastar sig den tuffa träningen samtidigt som hon har lätt för att ge upp när tekniken inte klaffar. Tränaren blir mer och mer imponerad av sin nya elev och ser en potentiell tävlingsboxare i Diana om hon lyckas bli lika uthållig som stark.

Diana går fullständigt upp i träningen och tappar kontakten med bästa väninnan Marisol. Hon tvingas också pantsätta en gammal berlock med hennes mammas foto i, för att få ihop pengar till fler lektioner.

En annan anledning till att boxningslokalen lockar blir också så småningom

En kaxig tjej som inte går av för hackor – i rollen som Diana ser vi Michelle Rodriguez

Adrian, en ett par år äldre och målmedveten boxare. Han drömmer om att bli proffs i fjädervikt och har enligt sin tränare chansen att bli något. Han har en flickvän, Carina, som han dock har ett ganska sporadiskt förhållande till.

Dianas första match blir i ett klubbmästerskap mot samma boxare som gav Tiny stryk i filmens början. Han boxas dock så fult att han blir diskad. Diana har vunnit sin första match men hennes pappa har nu fått se vad hans dotter håller på med eftersom han av en tillfällighet bestämt sig för att gå på matchen utan att veta vilka som boxas. Senare samma kväll hånar han henne och säger att hon sett ut som en förlorare i ringen. Diana flyger på sin pappa och dödar honom nästan innan hon hindras av Tiny.

Diana får i sin nästa match möta en av de få andra kvinnliga boxarna. Efter en jämn match och oeniga domare vinner hon ändå på poäng. Samtidigt har hennes förhållande med Adrian både fördjupats och komplicerats. Trots att Adrian har inlett en relation med Diana fortsätter han att också träffa Carina. Diana stöter på dem under en fest hemma hos Hector och lämnar festen i vredesmod.

Samtidigt beslutar amatörboxningsfederationen att män och kvinnor skall få mötas i officiella tävlingar när de går i

samma viktklass. Trots protester från Adrians tränare hamnar Adrian i en distriktsfinal mot Diana eftersom de båda tävlar i fjädervikt. Diana satsar nu allt i träningen och i en hård match vinner hon till slut. Deras relation verkar dock vara död och begraven i och med detta.

Men när Diana och Adrian möts några dagar senare inser dock de bägge att de behandlat varandra med respekt och att de tävlat på lika villkor. De förenas i en kyss. Bilden fryses och kameran zoomar in Dianas ögon som blickar ut i fjärran.

Boxning som utväg

Redan i filmens anslag presenteras Diana som en sörpling. Någon som står utanför. Vi ser elever, utan ansikten, gå förbi i en skolkorridor. Tempot är lite fördröjt och på ljudbandet accelererar latinsk, flamencoaktig dansmusik. Kameran rör sig mot en vägg av skåp mot vilken Diana står och tittar ner för att sedan vända upp blicken och titta uppförande på oss i publiken. Bråket med en annan elev på flickornas toalett förstärker intrycket av att Diana har lätt för att ta till knytävorna och snart vet vi också att hon hotas att stängas av från skolan för att hon hamnat i slagsmål några gånger för mycket.

Hos Diana finns ett uppdämt behov av att hitta en plats där hon accepteras

som hon är, samtidigt som den stora frustration hon bär inom sig måste få utlopp någonstans. Boxningslokalen och den disciplinerade träningen blir både den utmaning och den fasta punkt hon behöver.

Alla killarna som befinner sig i boxningslokalen har en gemensam dröm och håller fast vid sin träning som den enda livlinan till en dräglig framtid. För Adrian är det likadant. Ett proffskontrakt skulle innebära en biljett bort från fattigdom och farliga kvarter där man riskerar livet för ett par gymnastikskor.

Diana delar också den drömmen men har flera skäl till att hon söker sig till boxningen. Hos henne finns en underliggande vrede som bottnar i biterhet mot fadern, som hon mer eller mindre gör ansvarig för moderns självmord, och frustrationen över att inte se någon framtid. För Diana blir snarare tränaren Hector en ny fadersgestalt medan bilden av hennes biologiske far knappast har några försonande drag.

Hon frågar tränaren Hector vad killarna där nere drömmer om och om han själv hade de där drömmarna som ung. Han förklarar att för en del är detta det enda tänkbara livet. I ringen tävlar man på lika villkor och har bara sin styrka och snabbhet att förlita sig på. Innan dess får man underkasta sig stenhård disciplin som ibland gränsar till kränkning, vilket är det pris man får betala. Men det räcker inte. Har man inte det lilla extra kan ens dröm förbli ouppnåelig. På väggarna runt om i träningslokalen hänger handskrivna anslag med slogans; "Champions are made, not born." "Winners never quit, quitters never win." Gyllene regler som är en del av kulturen på klubben.

För killarna och nu även Diana blir hoppet om att skapa sig en bättre framtid genom att kanske kunna tävla och leva på boxningen deras livboj i tillvaron. Trots hård träning och krav på total hängivenhet är de beredda att offra allt. Diana har ibland svårt att helt anpassa sig till disciplinen och agerar mer på genuin styrka och vrede istället för teknik. Hector får nästan hejda henne och säger att hon använder för mycket kraft.

★ Fundera över vad det är i boxningen som lockar Diana? Hur tar sig hennes otålighet uttryck, i ringen och i hennes vardag? Fundera över dragningskraften i boxning? Varför har just den sporten kommit att symbolisera drömmen om ett bättre liv? Vad krävs det för att lyckas? Kan vilja kompensera talang?

"Life is just war, period", säger Diana. En tuff uppväxt och en trasig familj bidrar till att mycket ilska och besvikelser kanaliseras i en sport som går ut på att slåss. Vissa saker i Dianas historia snuddas bara vid i filmen men vi förstår att fadern slagit hennes mor och kanske även fått henne att begå självmord.

★ Vad har Diana för känslor inför fadern? Är deras relation ett prov på att våld går i arv.

Boxning i film

Boxning är en flitigt använd sport i film. Med boxningens strikt individualistiska konfliktupplägg får den en egen dramaturgisk nerv eftersom det så tydligt finns två sidor i varje match. Där det finns en vinnare finns det också en förlorare. Och beroende på var man vill lägga sitt fokus kan man berätta historier med flera utvecklingsbanor.

Ett exempel är framgångssagor, ofta med ett David och Goliat-tema, där viljan övervinner från början svaga förutsättningar. En dramatisk motor här är alltid tränaren som med livsvisdom och erfarenhet till slut lyckas övervinna boxarens träningsovilja, lättja, dåliga självförtroende, rädsla för motståndaren etc. Stilbildande och central i genren är fortfarande den första filmen om *Rocky* från 1976. Den småkriminelle italienske slarvern som en dag får chansen att gå en titelmatch och som med stöd av sin blomkålsöreförsedde tränare lär sig att man kan förflytta berg om man bara har den rätta viljan.

Men man kan också lägga fokus på förloraren. Boxaren där banan har vänt neråt och där en alltmer sjaskig tillvaro blottlägger hopplöshet, misär och tragik. Den som sett Martin Scorseses *Tjuren från Bronx* glömmer aldrig vad boxningen egentligen går ut på. En modern gladiatorkamp där det bara är vinnaren som hyllas medan förloraren definitivt har ett bäst före-datum och förr eller senare reduceras till en förbrukningsvara. Här finns också ofta ett starkt inslag av kriminalitet och uppgjorda matcher med i bilden.

Girlfight har lånat mycket av de gängse filmiska greppen då det gäller att skildra Diana och hennes väg mot sina mål. Från de första tafatta slagen då hon inte vet hur man skall träffa sandsäcken, via tränarens hårda drillande, till att bli en vältränad och fokuserad tävlingsboxare. Även rent filmiskt har boxning på film sin egna givna dramaturgi. Träningen skildras i

svettiga bilder samtidigt som vi ser hur den mentala och fysiska formen byggs upp. Och själva matcherna arbetar mycket med klipp, fördröjning i bilderna och pålagt ljud som illustrerar hur den som boxas upplever omgivningen. Ibland får även publiken en boxhandske i ansiktet som förstärks av ljudeffekter.

Som biopublik behöver vi egentligen inte besitta någon specialkunskap om boxning för att gissa oss till vem som skall vinna. Filmmakarna gör sitt bästa för att öka osäkerheten på vägen men bygger oftast upp en boxningsscen så att vi genom tempo, musik och ljudeffekter känner vem som kommer att vinna.

I *Girlfight* boxas Diana i tre för henne avgörande matcher. Den mot en annan tjej, den mot en kille för första gången och till sist den mot pojkvännen Adrian.

★ Fundera över hur de scenerna är uppbyggda. Hur har man arbetat med klippning, karaktärernas blickar, musik och tempo? Följer det ett bekant mönster eller finns det överraskningar?

★ Boxning på film har mer eller mindre kommit att bli en egen genre. Vilka andra filmer har ni sett. Varför är det dramaturgiskt så tacksamt?

Det finns få antydningar i *Girlfight*, liksom i de flesta filmer om boxning, om att det faktiskt handlar en våldsam och farlig sport. Dianans provningar ligger inte i att hon får stenhårda slag mot huvudet som gör ont och kan vara livsfarliga utan koncentreras på den hårda träningen.

★ Fundera vidare över om vi bjuds en naiv bild som flirtar med vad som är tufft och macho, eller om det ändå är en fungerande metafor över Dianans underliggande kamp för självkänsla och erkännande?

Att överskrida könsbarriärer

Redan i scenen på skolans toalett visar Diana att hon inte delar samma intressen som hennes jämnåriga kamrater. Hon nästan föraktar deras sätt att absorberas av snack om killar och annat som hon tycker är ytligt och banalt. Men hon lever i en miljö av machoattityd där hennes pappa är den förste att hålla kvar vid gamla cementskulpterade könsroller. "Du skulle inte dö av att ha på dig kjol ibland", säger han till Diana trots att hon gör allt för att påskina att hon inte är en "tjejig" tjej.

När hon gör entré i boxningslokalen gör hon det genom att slå till en kille som slagit hennes bror. Hade hon varit en kille hade det kanske ingett respekt. Nu blir hon bara beskylld för att vara okvinnlig. Som tjej betraktas hon lite överseende av männen på klubben och de flesta, förutom hennes tränare och Adrian, visar henne mycket lite respekt.

Diana beträder klassiskt manligt territorium när hon börjar boxas och det är inte bara andra boxare hon har att slåss mot. Fördomar och brist på respekt gör valet tufft men snart visar hon sig förtjäna en plats i ringen i kamp med en jämbördig kille i en officiell match. Det blir ett första bevis på att hon betraktas som lika mycket värd. Att sedan möta en kvinnlig boxare är också ett erkännande. Hon vet nu att hon inte är ensam och statusen för tjejer inom grenen verkar ändå vara på väg att höjas. I den sista matchen mot Adrian, hennes pojkvän, anses han vara henne överlägsen. Det blir en kamp både på det personliga och allmängiltiga planet.

Dianas väninna Marisol erkänner glatt att hon till 100 procent lever för killar och romantik. Något som Diana, som ser hur respektlöst väninnan och andra tjejer behandlas av killar, tycker utgör brist på självkänsla. Själv ser hon inte sig själv som "girlish" utan som en person med rätt att välja vem hon är och vad hon vill ha ut av livet. En "salty" person.

Dianas far har bilden klar för sig när det gäller sonen, som han tycker skall förberedas för livet i en mansvärld genom att ta boxningslektioner. Hans visioner för Diana är diffusare. Eftersom hon inte intresserar sig för smink vet han inte var hon egentligen hör hemma.

★ Vilka andra tjejtyper möter vi i filmen. Exempelvis de i skolan och Adrians "flickvän", Carina?

Adrian accepterar till en början Dianas val att boxas. Han känner igen sig i hennes längtan och för honom är hon en annorlunda flicka mot de beundrarinnor han annars brukar vara tillsammans med. Förhållandet ställs dock på sin spets då han bokstavigen tvingas att möta Diana i ringen. För honom känns det inte rätt att slå sin egen flickvän och kan man inte ge allt är det ändå inte på lika villkor. Matchen blir en svår prövning för honom och när Diana sedan vinner börjar han ifrågasätta sin egen

kapacitet.

Diana får kämpa hårt för att bli respekterad för den flicka hon är. Fadern nämner till och med att han undrar om hon är hans dotter. På boxningsklubben möts hon av gliringar och överlägsenhet från de företrädesvis äldre tränarna.

★ Diskutera hur Diana skiljer sig från de andra tjejerna i filmen. I vilka ordalag beskriver hon sig själv? Har hon en poäng i att tjejer låter killar styra deras tillvaro?

Hennes pappas bild av hur en pojke respektive flicka skall uppträda motarbetas av bägge barnen. Tiny som tvingas slåss, för att glädja fadern, vill hellre hålla på med konst och Diana vill boxas.

★ Fundera kring vad föräldrarnas åsikter har för betydelse och hur de borde förhålla sig till sina barns val av intressen.

★ Tränaren Hector är först skeptisk till hennes idéer men börjar snart omvärdera sin uppfattning om henne och om kvinnlig boxning. Hur märker vi att han ändrar sig? Måste tjejer alltid bevisa mer än killar för att duga?

Att inte bli behandlad lika är för Diana lika illa som att nonchaleras. Sålunda vill hon inte att killarna "fegar" när de boxas med henne utan slåss som om hon hade varit en av dem. I slutet när matchen mellan henne och Adrian är över och de åter ses i hennes träningslokalen är hon glad att han visade det yttersta beviset på respekt genom att slåss mot henne som mot vilken kille som helst.

★ Varför är detta så viktigt för henne?

Diana hämtar mycket av sin självkänsla i ringen.

RODUKTIONSUPPGIFTER

US 2000

Manus & reg1Karyn Kusama

Fot0:Patrick Cady

Klippning: Plummy Tucker

Musik: Theodore Shapiro

I ROLLERNA

Diana – Michelle Rodriguez

Hector – Jaime Tirelli

Tiny – Ray Santiago

Sandro, pappan – Paul Calderon

Adrian – Santiago Douglas

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 111 min

Format: Vidfilm

Ljudsystem: Dolby Digital

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: 31.8.2001

DISTRIBUTION

20th Century Fox, Box 55710, 114 83
Stockholm Tel 08-566 26 100 fax 08-
566 26 149